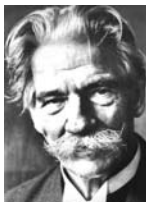

Útitársak vagyunk

SZÉCHENYI TERV

„Az igazán erkölcsös ember szemében minden élet szent, még az is, amely emberi szempontból alacsonyabb rendűnek tűnik.”

Albert Schweitzer

„Pedig a kutya hűsége értékes ajándék, és semmivel nem ró kevesebb kötelezettséget elfogadójára, mint egy ember barátsága. A hűséges kutyaival kötött szövetség ugyanúgy örök, amennyire csak élőlények kapcsolata a földön örök lehet egyáltalán.”

Konrad Lorenz

„Aki bekötött szemmel az ignorantia nevű kakasülön hallgatja a rét hangját, annak legfeljebb kellemetlen lesz a tücsök kri-kri-je, az a sercegés, kereplés és dongás; de ha leszáll onnan, részről részre megtekinti e kis világot: onnan az értelem olyan magaslatára jut, ahol megtudja, hogy a legparányibb lény is a maga helyén teljes értékű tényezője annak az örök rendnek, amelyet természetnek nevezünk.”

Herman Ottó

„**ÚTITÁRSÁK VAGYUNK**”
című kiadvány impresszuma

Felelős kiadó:

Veszprém Televízió és Lapkiadó Kft., www.veszpremtv.hu

ügyvezető-főszerkesztő:

Szegedi László

A kiadvány elkészítésében közreműködtek:

Kovács Zsolt, Kovács Gyula, Mirtse Áron, Restyánszki Design Bt.

Kittenberger ZOO Alapítvány (www.zooalapitvany.hu),

Állatvédő Egyesület Veszprém (www.veszpremiállatvedok.hu)

Készült a Veszprém integrált városfejlesztés – Belváros funkcióbővítő rehabilitációja I. ütem c. KDOP 3.1.1/D.2010-0001. kódszámú pályázat keretében, Veszprém Megyei Jogú Város megbízásából,

a Veszprémi Nyomda Zrt. nyomdájában, A/5 méretben, 3000 példányban, 2012-ben

BEVEZETŐ

Talán csak kevesen tudják, hogy a veszprémi belváros rehabilitációját támogató pályázati program olyan eseményeket, rendezvényeket is segít létrehozni, amelyek célja, hogy mi, Veszprémiek, többet tudjunk egymásról, a városról, közösségi életünkről, a lehetőségeinkről, de a tennivalóinkról, esetleges kötelezettségeinkről is.

Úgy gondoljuk, hogy ehhez a célhoz jól illeszthető az a szándék, hogy közösen átgondoljuk „útítársainkhoz”, a velünk és körülöttünk élő állatokhoz való viszonyunkat. Ezt a közös gondolkodást kívánja segíteni az Állatvédő Egyesület (Veszprém), valamint a Kittenberger ZOO Alapítvány (Veszprém) ötlete nyomán kidolgozott, és a Veszprém Televízió Kft által megvalósított „Útítársak vagyunk” című program.

A téma három részben került feldolgozásra: a kutya- és macskatartás kérdésköre, az egyéb társállatok, hobbiállatok tartásához, kiválasztásához szükséges alapvető tájékoztatás, végül azokról az „újabb útítársakról” is szó esik, amelyek számára a települési lakókörnyezet élőhelyet teremt, jelenlétükkel örömet, vagy éppen bosszúságot okoznak.

Az egyes témákhoz film, kiállítási anyag és számítógépen bemutatható előadás tartozik, amelyeket 2012 őszén és 2013 tavaszán mutatunk be Veszprém belvárosában, bízva abban, hogy hasznos ismereteket tudunk közvetíteni Veszprém és talán más települések polgárai számára is.

Végül köszönettel tartozunk azoknak, akik a témát és a megközelítés módját támogatásra, bemutatásra méltónak tartották, valamint mindazoknak, akik annak kidolgozásában, képernyőre, kiállítási tablóra vitelében tevékenyen közreműködtek, munkánkat segítették.

Sigmond István

A KUTYA MEG A MACSKA

A kutya és a macska a két leggyakrabban tartott háziállatunk, mégis meglepően keveset tudunk róluk. A leggyakoribb probléma, hogy hajlamosak vagyunk úgy gondolni, hogy amit az állat elvisel, túlél valahogy, az meg is felel neki, illetve az, hogy az állat beszerzésekor nem mérjük fel a tartásával járó kötelezettségeket, felelősséget és nehézségeket.

„A kutya egy életre szól, nem csak Karácsonyra” – így szól egy angol állatvédő egyesület ma már világszerte ismertté vált jelmondata. Mielőtt állat tartására, beszerzésére szánnánk rá magunkat, először is gondoljuk át, milyen költségekkel és feladatokkal jár annak ellátása. Kutyát vagy macskát beszerezni ingyen is lehet, de a későbbiekben a tápláléka, állatorvosi ellátása és egyéb igényeinek kielégítése pénzbe fog kerülni. Egy nagytestű kutya tápláléka havonta akár tízezer forintba vagy még többet is kerülhet! A táp-

lálékon kívül megterheli a gazda pénztárcáját az állatorvosi ellátás is: a kötelező, illetve ajánlott oltások, a rendszeres élősködőmentesítés, az esetleges betegségekről már nem is beszélve. Bizonyos fajták esetében elkerülhetetlen a szőrzet szakember általi gondozása is, amely ugyancsak visszatérő kiadást jelent. Ha nem is rendszeres, de időről időre felmerülő költséggel jár az állattartáshoz szükséges kellékek (pl. póráz, nyakörv, fekhely, tányér, játékszerek stb.) beszerzése, illetve pótlása is.

A KÖZÖSSÉG SZABÁLYAI

A kutya tartását számos jogszabály és egyéb rendelkezés szabályozza. Mielőtt beszerzésére rászánnánk magunkat, feltétlenül meg kell ismerni ezeket. A kedvtelésből tartott állatok tartására vonatkozó kormányrendeleten túl, amelynek érvénye az egész országra kiterjed, az egyes települési önkormányzatok is érvénybe léptethetnek speciális rendelkezéseket, illetve a szűkebb lakóközösségeknek is lehetnek saját előírásaik, pl. az adott településen, kerületben, lakóparkban, társasházban tartható állatok fajtáját, méretét, mennyiségét, illetve tartásuk módját illetően. Általános elvárás, hogy állatot csak úgy szabad tartani, hogy az a környezetében élőket ne zavarja, illetve ne veszélyeztesse. A tulajdonos kötelessége például gondoskodni arról, hogy kutyája

közterületre felügyelet nélkül ne juthasson ki. Az állat beszerzése előtt azt is mérlegelni kell, hogy aki rendszeresen foglalkozik vele, sétáltatja (pl. gyermek), az képes-e a kutyát irányítani, szükség esetén akár fizikailag is uralni, megfékezni.

A macska tartására kevesebb szabályozás vonatkozik, de itt is tekintettel kell lenni a szabadba kijáró állatok által okozott szennyeződésre (pl. játszótéri homokozó összepiszkítása), illetve a természetvédelmi kockázatokra (védett madarak zsákmányolása). Szomszédjogi vitákat gerjeszthet akár az is, ha valakinek a macskája a szomszédba átcsavarogva pl. kihalássza annak kerti tavából az aranyhalakat. Erdőhöz, mezőhöz közel eső területen javasolt a kijáró macskák veszettség elleni immunizálása is, annak ellenére, hogy ezt nem írja elő jogszabály. A macskatartás terén gyakori problémát jelent az egyes, mértéket tartani képtelen állatbarátok háztartásában túlszaporodott macskaállomány, amely a szomszédokat kellemetlen szagokkal és hangokkal zavarhatja. Emiatt sok helyen az egy háztartásban tartható macskák számát korlátozzák.

Az állattartó felelőssége

Magyarországon jogszabály írja elő a három hónaposnál idősebb kutyáknak a bőr alá ültetett mikrochippel történő megjelölését. Ez a tulajdonos számára egyszeri, 3500 forintos kiadást jelent. A már megjelölt példányok utólagos felvétele az országos adatbázisba 200 forintos, jelképes összegbe kerül. Az adatbázis rendszeres frissítése fontos, mert az esetleg elveszett állatok csak úgy juttathatók vissza a gazdájukhoz, ha a nyilvántartásban a valós adatok szerepelnek. Ennek érdekében az önkormányzatok háromévente ebösszeírást végeznek. A mikrochip lehetővé teszi a kutyájukat elhagyó vagy kóborolni engedő ebtulajdonosok megbüntetését is, illetve a veszettség elleni oltás ellenőrzését, abban az esetben, ha a gazdátlan kutya embert harapna meg. Az elveszett vagy gazdátlanul vált kutyákkal kapcsolatos teendők nagy terhet rónak az önkormányzatokra és a társadalmi szervezetekre, ezért minden állatbarátnak erkölcsi kötelessége, hogy ezek számát ne növelje.

Mind a kutya, mint a macska igen szapora élőlény: vemhességi idejük rövid, az alomszám magas, és az utódok növekedése gyors. Korábban a felesleges kölyköket változatos módszerekkel elpusztították, ez azonban a korszerű állatvédelem elveivel nem egyeztethető össze. Ezért mindkét faj esetében javasolt a nem tenyésztésre szánt állatok ivartalanítása. Ez egyszeri költséget jelent, és sok kellemetlenségtől kíméli meg a tulajdonost a későbbiekben. Az ivartalanított kandúr vagy kan kutya kevesebbet csavargó, a szuka, illetve nőstény macska pedig nem vonzza magához ivarzáskor a környék összes hím egyedét, hogy nyávigókoncertet adjanak az ablak alatt, vagy a kapu előtt riogassák az utca népét. Az ivartalanítással jelentősen csökkenthető a harci sérüléseknek, a méh rosszindulatú elváltozásainak, illetve a párzás és sebesülés útján terjedő fertőző betegségeknek a kockázata is.

Álomállatok és valós lehetőségek

Az, hogy milyen állatot *szeretnénk* tartani, nem minden esetben egyezik azzal, hogy milyen állatot *tudunk* tartani. Sokan álmodoznak például nagypapagájról, ám városi környezetben tartani e zajos, nagy helyet igénylő madarat felelőtlen-ség. Szintén nagy helyigénye miatt csak kevesen engedhetik meg maguknak a zöld leguán szak-szerű tartását. A sort még végtelenségig folytathatnánk.

Figyelembe kell vennünk családtagjaink igénye-it is. Ha közülük bárki nem szeret valamilyen állatot, ne állítsunk haza a nem szívesen látott kisállattal! Még rosszabb, ha bármelyik családta-gunknak toll- vagy szőrallergiája van. Ez esetben természetesen el kell állnunk a tollas és szőrös állatok tartásától.

Sajnos manapság a társállattartás egyre inkább pénzkérdés. Magának az állatnak az ára szinte már másodlagos a férőhelyéhez, esetleg speciális táplálékához képest. Az egzotikus hullók terrári-uma rengeteg áramot fogyaszt, ezért gondoljunk a villanyszámlára is.

Kisállatot több helyen is beszerezhetünk. A leg-kézenfekvőbb megoldás az állatkereskedéseket körbejárni. Nézzünk körül több üzletben is, s ahol a legjobb áron, a legszebb, számunkra legmeg-felelőbb korú állatot kínálják, ott vásároljunk. Figyelem: ha rosszul választottunk, az állatboltok nem vesznek vissza „eleven portékát”! Vehetünk bőrzén is kisállatot, ma már egyre több kisállat-vásárt rendeznek hazánkban is. Itt sokszor – de korántsem mindig! – kedvezőbbek az árak, több faj és egyed közül választhatunk.

Vásárolhatunk közvetlenül a tenyésztőtől is; jobbára az ez a legolcsóbb és legkedvezőbb meg-oldás. Persze így gyakran várni kell, de megéri! Ha tenyésztőtől veszünk állatot, feltétlenül nézzük meg az állományt, a szülőket és a tartási körülményeket. Kérjünk egy keveset abból az ele-ségből, melyet a kiválasztott állatka addig evett. Ennek segítségével hamarabb átáll arra a koszt-ra, amelyet mi szándékozunk adni neki.

A társállattartás első lépései a következők:

1. A szakirodalom tanulmányozása, emellett érdemes felvenni a kapcsolatot tapasztalt állat-tartókkal, és kikérni a véleményüket a kiválasztott fajjal kapcsolatban.
2. A legszükségesebb szakirodalom beszerzése. A könyvtarazás is jó, de bármikor felmerülhet-nek olyan kérdések, amelyekre jó nyomban választ kapni. Az internet is hasznos, de sajnos igen sok rajta a szakszerűtlen, félrevezető, téves írás, melyet csak a tapasztalt állattartók tudnak úgy-ahogy kiszűrni.
3. A végleges(!) férőhely beszerzése. Ha békikorban lévő hullót veszünk, ez még várhat, ez ugyanis sokszor évek múlva éri el a kifejlett méretét, de mindenképpen legyen később pénzünk rá!
4. A férőhely berendezése, beüzemelése. Ahol kell, lámpák, fűtőszálak és egyéb technikai eszközök kipróbálása. Etető- és itatótálak elhelyezése.
5. A kisállat megvásárlása. A kiválasztott példány legyen teljesen egészséges, kondíciója pedig kifogástalan.

A legfontosabb tennivalók

Az egyik állattal több, a másikkal kevesebb teendőnk van, azonban minden példánnyal *naponta* kell foglalkozni. Meg kell itatni, és némely hüllő kivételével naponta meg is kell etetni. A rágcsálók terráriumából jó, ha naponta eltávolítjuk az átmedvedett forgácsot abból a sarokból, amelyet illemhelyként használnak. Ha a hüllőknél ürüléket vagy levedlett bőr lelünk, azt is vegyük ki. Nézzük meg alaposan állatunkat; kültakaróját, szemének csillogását, mozgását, s azt, hogy eleget eszik-e, vagy éppen nem nőtt-e meg a vízigénye. Ha bágyadt, legjobb azonnal szakemberhez fordulni.

Két-háromnaponta célszerű a lágyevő madarak kalitkáját kitakarítani.

A leggyakrabban tartott, megfelelő méretű terráriumban gondozott kisemlősöknél az almot célszerű *hetente* kicserélni. Ugyanilyen idő-

közönként kell a kalitkákban is frissre cserélni a sóder-almot. Ha időközben nem szennyeződik be, hetente érdemes az akva-terráriumok vizét kicserélni. Sok sikló faj kifejlett egyedei is hetente egyszer kapnak enni.

Havonta egyszer tartsunk nagytakarítást, ekkor (ha csak nincs szaporulat) az állatokat vegyük ki, férőhelyük egészét alaposan takarítsuk és fertőtlenítsük ki.

Megszívlelendő, hogy – alig néhány kényes kivételtől eltekintve – a társállattartás legmegfelelőbb módja a kertben történő elhelyezés. Tehát: ki a kertbe!

A közhiedelemmel szemben szinte minden állatnak (így a rágcsálóknak és szárazföldi teknősöknek is) szükségük van friss ivóvízre, a legtöbb hüllőnek és valamennyi madárnak pedig fürdővízre is.

Az állattartás árnyoldalai

Akik kisállatot vásárolnak, többnyire nem is gondolják, mekkora probléma az újdonsült kedvenc hangja, netán motoszkálása. A kételtűek és hüllők többsége szerencsére ritkán ad ki hangot. A legtöbb gond a madarakkal van. A díszpintyek danája jobbra szép és kellemes, a kanári éneke viszont már sokak (főleg a szomszédok) számára túl hangos. Lakótelepi lakásban azért inkább halkabb szavú roller, és ne erőteljesen éneklő csapper kanarit választunk. A hullámos papagáj csak a tolerancia teljes hiányával küzdő szomszédokat szokta felingerelni, a nagyobb testű papagájokkal azonban több probléma van. Az amazonok, arák, nemes papagájok és társaik több utca életét is képesek megkeseríteni. A kiabálásról leszoktatni őket pedig lehetetlen!

A kedvencként tartott kisemlősök többsége éjszakai életmódot folytat. Igaz, ők legalább nem kiabálnak, ám motoszkálnak, futkosnak. Ezért az ő terráriumukat semmiképpen se helyezzük el a hálószobában.

A mások konfrontációs lehetőség az állatok szaga, amely jobbra akkor jelentkezik, ha nem takarítjuk megfelelően kedvencünk lakhelyét. Az ékszerteknősök és egyéb vízitekknősök medencéje hamar bűzlik, ha ételmaradék marad benne. Ez ellen még a legjobb szűrő sem orvosság. A nagyobbacska kígyók ürülete sem parfümillatú, s ugyanez mondható el a szárazföldi teknősökről is. A madarak közül talán csak a lágyevők kalitkája áraszthat kellemetlen szagot, de gyors anyagcseréjük miatt náluk amúgy is gyakran kell takarítani. Az eredetileg sivatagban, félsivatagban élő kisemlősök férőhelye csak akkor kezd el illatozni, ha nagyon elhanyagoljuk takarításukat. Az egerrek vizelete viszont felettébb szúrós szagú, így náluk viszonylag gyakori alomcsere szükséges. Hasonló a helyzet a csíkos mókusnál is, bár ő úgyis jobban érzi magát a kertben. A gyümölcs-, nektár- és rovarévo kisemlősök férőhelyét pedig szinte lehetetlen szagtalanítani.

Városi társak

Vajon miért költöznek be és telepednek meg a „vadállatok” a városokban? Nos, leggyakrabban azért, mert konkrét hasznot húznak abból, hogy együtt élnek az emberrel. A patkányok szinte mindent felfalnak, így igen jó táplálékbázis számukra például a csatorna, vagy bármilyen elhanyagolt terület, ahol járataikat megáshatják, és a környéken találnak eleséget. Hallatlanul intelligensek, rendkívül szaporák, jól szervezett közösségekben élnek, ezért nehéz velük felvenni a harcot. A házi egerek remekül elvannak a házakban és melléképületekben. Kettőjük közül különösen a patkányok jelenléte káros, mert tényleges károsításuk mellett sok, emberre is veszélyes betegséget terjesztenek.

A sün talán a legismertebb városi emlős. Ősszel bebújik az összegereblyézett avar közé is, ezért avarégetés előtt mindig győződjünk meg arról, nincs-e sün a levelek között! A sünhöz hasonlóan szintén nagyon hasznos állatok a denevérek. Sokan nem szeretik őket, az ősi babonák nem tettek, tesznek jót a hírnevüknek. Ezek a kis rovarvőők akár negyvenesével is beköltözhetnek a panelházak repedéseibe, ahol ideális életfeltételeket találnak. Sajnos a vékony panelfalak átengedik nappal is hallható kaparászásukat és csivitelésüket. Ha terhessé válik valami miatt a jelenlétük, értesítsük a helyileg illetékes természetvédelmi hatóságot, vagy a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesületet!

Azoknak a házaknak és nyaralóknak a tulajdonosai, amelyekben megtelepedett a nyest, leginkább az éjszakai motoszkálásra, illetve az állat vizeletének és ürülékének bűzös szagára szoktak panaszkodni. Előfordul, hogy a régebbi gépkocsik vezetőjeit is megrágja, az újabbak már többnyire „nyestbiztosak”. A rókák legtöbb városunk állandó lakóivá váltak. Napjainkban leginkább már nem a veszetség, hanem a rühösség tizedeli őket, emellett hordozói lehetnek több olyan parazitának, amelyek az emberre is halálos veszélyt jelentenek.

A vaddisznó egyre szaporodó állományából időnként egy-egy példány vagy akár konda feltűnik településeinken is. Támadásuktól nem kell tartanunk, de ne hergeljük őket, és ne álljuk a menekülési útvonalukba! Minél szelídebbnek tűnik egy vaddisznó, annál veszélyesebb, lévén elveszítette természetes félelmét az embertől. Ezért a „városi vaddisznókat” semmiképpen se etessük, s egyéb módon se édesgessük magunkhoz! Ha városban nagyvaddal találkozunk, haladéktalanul

értesítsük a helyi vadásztársaságot, noha a vad városi megjelenése még annyira új keletű, hogy a jogászok paragrafusaikkal még a nyomukban sem járnak.

A fekete rigó a XX. század elején lett városi madár. A balkáni gerle dél felől érte el hazánkat a múlt század első éveiben, és rögvest megtelepedett lakott településeinken. Az utóbbi évtizedben egy újabb galambfaj megjelenésének lehetünk tanúi: mind több településen tűnik fel az eddig felettebb félenk, erdei madárnak ismert örvös galamb. Költőhelyet és táplálékot biztosít az ember a házi verebeknek is, melyek épp úgy természetvédelem alatt állnak, mint a legtöbb madárfaj. Jelenlétük nélkül minden település szegényebb volna. A városokban mostanában elszaporodó varjúfélék károsításának mértékét még nem sikerült felmérni, de mivel kifosztják az énekesmadarak fészkeit, jelenlétük mindenképpen káros. Sokan haragszanak az eresz alatt költő fecskékre is, mert összepiszkolják a falat. Ám a fészkek alá rögzített falappal ez könnyen orvosolható.

Érdekes ősszel, tél elején különféle odúkat kihelyezni a kertbe, parkba. Szinte biztos, hogy megtelepszik bennük egy-egy kedves madárpár! Az odúk megválasztásában sok segítséget nyújthat a szakirodalom, de ugyanakkor kérhetünk tanácsot a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesülettől is. Különösen nyáron, kánikulában a madaraknak nagyon nagy szükségük van ivóvízre is.

Télen, tartósan rossz időben megkezdődhet a madáretetés. Azok a madarak, amelyek rákapnak egy etető használatára, télen táplálékuk közel felét a madáretetőben találják meg! Ezért a téli madáretetést nem szabad abbahagyni még az enyhébb időszakokban sem!

Gyakran tapasztaljuk, hogy a madarak, főleg a kis énekesek üvegfelületnek repülnek (pl. buszmegálló falának), s elpusztulnak. Elriasztásukra szokták a nagyobb üvegfelületekre ragadozó madár sziluettjét ragasztani.

A városokban viszonylag kevés kétéltű- és hüllőfaj él, **s természetesen vadonélő mérgeskígyókkal sem találkozhatunk a városokban!** Ezért, ha kígyót látunk, az valószínűleg oda tévedt erdei sikló, rézsikló vagy vízisikló. Ne bántasuk, engedjük útjára! Magyarországon minden kétéltű- és hüllőfaj védett vagy fokozottan védett. Még a mérgeskígyók is, sőt, a rákosi vipera épp az egyik legféltettebb természeti kincsünk!

Gazdátlan jószágok

Az elvadult háziállatok nagy galibát okozhatnak. A kóbor macskák például gyakran szenvednek valamilyen betegségben, melyek egy része az emberre is áterjedhet. Különösen nagy gondot jelenthetnek a játszótérek, homokozók környékén, ahol vizeletükkel és ürülékükkel nagyon komoly betegségekkel fertőzhetik meg a kisgyerekeket. Míg a kutyákat ki lehet tiltani a játszóterekről, addig sajnos a macskákat nem. S még egy fontos alapszabály: fertőzésveszély miatt kóbor macskát megsimogatni tilos!

Ugyancsak betegségterjesztő városi állat a galamb. Elszaporodásukat nagyban segíti, hogy a házfalak repedéseiben, stukkók tetején, padlásokon remek költőhelyet találnak, és sajnos az is, hogy sokan rendszeresen etetik őket.

Korunk települései az épületekkel, csatornákkal, rejtett zugokkal, kisebb-nagyobb zöldterületekkel, életvitelünk elhagyott dolgaival, hulladékai-val új, állandó tartózkodásra, táplálkozásra, szaporodásra alkalmas élőhelyet teremtenek számos állatfaj számára. Közülük néhányan (mint például a galamb- vagy a macskakolóniák) életmódjuk, szaporaságuk, közegészségügyi kockázataik

vagy köztisztasági hatásuk miatt kellemetlen útitársnak bizonyulnak. Ezek létszámát elviselhető szinten tartani elsősorban az érintett ingatlan tulajdonosának feladata, de az önkormányzat hozzájárulása, a közterületi vonatkozások miatti együttműködése nélkülözhetetlen.

A kóbor macskák és kolóniáik esetében a „befogás, ivartalanítás, oltás, majd szabadon engedés a befogás helyén” eljárás ajánlható leginkább. A galambok letelepedését, fészkelését a leszállást akadályozó hálók, huzalok és tüskék felszerelésével akadályozhatjuk meg a leghatékonyabban, de ismertek más eljárások is. A választani tervezett módszert érdemes előzetesen alaposan ellenőrizni, az önkormányzat, a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület, illetve az állatvédő szervezetek tanácsát kikérni.

Nemzeti Fejlesztési Ügynökség
www.ujszechenyterv.gov.hu
06 40 638 638

MAGYARORSZÁG MEGÚJUL

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósul meg.